ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

Ο "ΚΙΤΡΙΝΟΣ,, ΤΥΠΟΣ ΠΡΟ ΗΜΙΣΕΩΣ ΑΙΩΝΟΣ

Τὲ «Φῶς» τοῦ Σοφοκλῆ Καρύδη. Ἕνα φύλλο ποὺ γράφεται μὲ.... αἷμα !... Βρισιές, σκάνδαλα καὶ μαγκουριές. Ἡ προσευχὴ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Τί τραβοῦσαν οἱ βουλευτοί. Πατέρες τοῦ Ἔθνους..... ζωοκλέφτες !... Ὁ ἐθνικὸς ποιητὴς Παναγιώτης Συνοδινὸς καὶ ἡ πρὸς τοὺς... θαυμαστάς του πανταχοῦσες του, κτλ.

Ὁ «κίτρινος» τύπος δὲν εἶνε...φροῦτο τῆς ἐποχῆς μας. Καὶ κατὰ τὸν περασμένο αἰῶνα ἐξεδίδοντο στὴν Ἀθήνα ἐφημερίδες καὶ περιοδικά, τὰ ὁποῖα ἐπροκαλοῦσαν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Κοινοῦ μὲ τὰ τσουχτερὰ ἄρθρα τους καὶ τὶς προσωπικὲς ἐπιθέσεις τους. Ἄλλα φύλλα ἐπίσης τῆς ἐποχῆς αὐτῆς διεκρίνοντο γιὰ τὴν ἀσεμνολογία τους, στὴν ὁποία τὰ πρωτεῖα εἶχε ὁ «Παλήανθρωπος» τοῦ περίφημου Βερβέρη.

Ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ πολεμικὰ πολιτικὰ φύλλα τοῦ περασμένου αἰῶνος ἦταν καὶ τὸ «Φῶς» ποὺ ἔβγαλε στὰ 1860 ὁ Σοφ. Καρύδης (1), ὁ περίεργος αὐτὸς τύπος ποιητῆ καὶ δημοσιογράφου, ποὺ πέρασε τὴ ζωή του μὲ ...καταγγελίες καὶ δίκες ἐπὶ συκοφαντίᾳ... Ὁ Καρύδης ἔγραφε τὰ ἄρθρα του μὲ μελάνι καὶ... αἷμα, τὸ αἷμα του, γιατί ὑφίστατο διαρκῶς ἀπόπειρες δολοφονίας ἀπὸ τοὺς μπράβους διαφόρων πολιτικῶν καὶ ἰσχυρῶν, τοὺς ὁποίους ἐστιγμάτιζε μὲ τὴν τσουχτερή του σάτυρα. Κατ' ἀντίθεσιν δὲ πρὸς τὰ σημερινὰ κίτρινα φύλλα, τὸ «Φῶς» τοῦ Καρύδη δὲν φαμπρικάριζε ψέμματα, ἀλλὰ εἶχε τὸ θάρρος νὰ γράφῃ τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ ξεσκεπάζῃ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὶς μαγκουριὲς ποὺ τρωγε ὁ διευθυντής του.

Καὶ ὁ Δεῖνας καὶ ὁ τάδες,
καὶ Πισκόποι καὶ παπάδες,
εἶνε ὅλοι μασκαράδες !...

ἔγραφε ὁ Καρύδης στὰ πρῶτα φύλλα τοῦ «Φωτὸς» ὑπὸ τὸν τίτλο. Ἀλλ' ἀργότερα ἀναγκάστηκε ἀπὸ τὴ λογοκρισία νὰ βγάλῃ τὸ δεύτερο στίχο κ' ἔτσι ἔμειναν ἱστορικοὶ πλέον οἱ δύο ἄλλοι στίχοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπρόσθεσε κατόπιν καὶ τοὺς ἑξῆς :

Κι' ὁ συντάκτης τοῦ «Φωτός», μασκαρᾶς εἶνε κι' αὐτός.

Θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ γράψῃ τὴν κομματικὴ καὶ πολιτικὴ παρασκηνιακὴ ἱστορία τῆς περιόδου ποὺ ἔβγαινε ἡ ἐφημερίδα αὐτή, πάνω στὰ ὅσα ἐκεῖ μέσα ἀναφέρονται παράδοξα καὶ σκανδαλώδη.

Ὁ τίτλος τῆς ἐφημερίδος «Φῶς».

Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Καρύδη ἦταν καθημερινὴ κι' ἔβγαινε ἀπὸ τὴν 1ην Φεβρουαρίου 1860 ὡς τὸ 1877 τακτικά, ἐκτὸς διαφόρων μικρῶν διακοπῶν, εἴτε λόγῳ κατασχέσεως, εἴτε λόγῳ... κρεββατώματος τοῦ διευθυντοῦ της, συνεπείᾳ ξυλοκοπήματος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σοβαροῦ.

* * *

Ἀπὸ τὸν θησαυρὸ τῆς πνευματώδους σατύρας τοῦ Καρύδη καὶ τὸν πλοῦτο τῶν ἀπεριγράπτων σκανδάλων ποὺ ἔχουν θησαυρισθεῖ μέσα στοὺς τόμους τοῦ «Φωτὸς» θὰ μεταφέρουμε ἐδῶ μερικὰ περίεργα κομμάτια, ποὺ δείχνουν τὴν ἐποχὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ 1860 καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλη περιγραφή.

Εἶνε χαριτωμένη ἐν πρώτοις ἡ προσευχὴ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ποὺ δημοσιεύει τὸ «Φῶς». Οἱ σημερινοὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι δὲν γνωρίζουν τὸ καρδιοχτύπι τῶν παλιῶν συναδέλφων τους, οἱ ὁποῖοι σὲ κάθε κυβερνητικὴ μεταβολὴ ἐπαίνοντο γιατί δὲν ὑπῆρχε τότε ἡ ὑπαλληλικὴ ἰσοβιότης. Ἀκοῦτε τὴν προσευχή :

«Ἐν τῷ γραφείῳ σου μνήσθητι ἡμῶν Κύριε ὑπουργέ.

Μακάριοι οἱ πτωχοὶ ἐπαινέται ὅτι αὐτῶν ἐστὶ τὰ τοῦ Ταμείου χρήματα.

Μακάριοι οἱ ὑπακούοντες ὅτι αὐτοὶ προβιβασθήσονται.

Μακάριοι οἱ ἀγοραζόμενοι ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν ἰσοβιότητα.

Μακάριοι οἱ λέγοντες τὸ ν α ί, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἐς ἀεὶ τὸ Βουλευτήριον.

Μακάριοι οἱ ὠτακουσταὶ ὅτι αὐτοὶ οἱ ἀγαπητοὶ τῆς Ἐξουσίας ἔσονται».

Ἀκοῦστε τώρα τί ἔγραφε ὁ Καρύδης γιὰ τοὺς βουλευτὰς τῆς ἐποχῆς του :

«Ἔξωθεν τῆς θύρας τῆς Βουλῆς ἐτοιχοκολλήθη προκήρυξις ἀπαγορεύουσα τὸ ἐντὸς αὐτῆς κάπνισμα. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ λέγῃ ὅτι ἀπαγορεύεται διὰ τὸν λόγον μὴ πιάσουν ἀπὸ κανὲν σιγάρον καμμίαν ὥραν τὰ ἐν αὐτῇ κ ο ύ τ σ ο υ ρ α καὶ ἐκραγεῖ πυρκαϊά».

Καὶ εἰς ἄλλο φύλλο προσέθετε :

«Εἷς τῶν βουλευτῶν συνομιλῶν προχθὲς μεθ' ἑνὸς τῶν ὑπουργῶν μας : —«Διατί, τοῦ εἶπε μειδιῶν καὶ παρουσιάζων τὸν βουλευτὴν Κυνουρίας Πετράκον, τὸν διαβόητον ἐπὶ ζωοκλοπῇ, διατί ἐσυγχωρήσατε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν περίβολον τῆς Βουλῆς αὐτὸς ὁ Λύκος ;» —«Ἀφοῦ, τοῦ ἀπήντησεν ὁ ὑπουργός, ἡ Βουλὴ ἐγέμισεν ἀπὸ ζῶα, ἔπρεπε νὰ ἔμπῃ καὶ ἕνας λύκος !».

Ὅταν, τὸν Νοέμβρη τοῦ 1860 διαλύθηκε ἡ Βουλή, τὸ «Φῶς» χαιρετᾶ τοὺς βουλευτὰς μὲ φαρμακερὴ εἰρωνεία :

Ἔχε γειὰ λοιπὸν Ἀθήνα, πολυτάλαντον ταμεῖον
μαγειρεῖα καὶ ταβέρνες καὶ μεγάλα καφενεῖα,
ἔχε γειὰ καὶ σὺ πιστό μου καὶ χαριτωμένο «Ν α ί» μου
νὰ σὲ ἐκφωνήσω πλέον δὲν θὰ δυνηθῶ ποτέ μου.
Σὲ ἀφίνω λυπημένος, ὦ Ἀθήνα, ἔχε γειὰ
νὰ βοσκήσω πάλιν πάω εἰς τὸν τόπο μου τραγιά !...

* * *

Ἕνα πολὺ ἐνδιαφέρον μέρος τῆς μικρῆς τὸ σχῆμα, ἀλλὰ θαυματουργοῦ αὐτῆς ἐφημερίδος, ἦσαν καὶ ἡ ἀγγελίες καὶ ἰδίως ἡ ἐπιστολὲς ποὺ διάφοροι ἐδημοσίευαν ἐκεῖ μέσα. Παραδείγματος χάριν ἰδοὺ μία πρόσκλησις πρὸς πληρωμήν :

«Κύριε Διευθυντὰ τοῦ «Φωτός».

Ὁ κ. Κ. Ἀνδρεάδης μοὶ ὀφείλει πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἀπὸ φαγητὰ δραχμὰς 86 καὶ ἐπειδὴ τοῦ γράφω καὶ δὲν μοῦ τὰς ἐμβάζει τὸν κηρύττω ψεύστην, ἄρπαγα καὶ μασκαρᾶν.

Ὁ ξενοδόχος ΒΑΡΝΑΒΑΣ».

Σχετικῶς μὲ τὰ ἀπλήρωτα χρέη τὸ σπουδαιότερο ρόλο παίζει στὸ «Φῶς» ἕνας ποιητής, ὁ ὁποῖος ἂν σήμερα ἐτάφη μέσα στὸ σκοτάδι τῆς ἀφανείας, κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἔπαιζε ρόλο ἐθνικοῦ ποιητῆ, ὁ Παναγιώτης Συνοδινός. Ὁ Συνοδινὸς τύπωσε ἀναρίθμητους ὀγκώδεις τόμους ποιημάτων. Καὶ νὰ τί γράφει σ' ὅσους δὲν τοῦστελναν ἀμέσως τὰ λεπτὰ γιὰ τὰ βιβλία του :

«Παρακαλεῖται ὁ ἐν Πάτραις βαθύπλουτος Θεόδωρος Φακήρης νὰ μᾶς ἐξαποστείλῃ τέλος τὸ ἄσημον ἀλλὰ πολυθρύλητον ἐκεῖνο ἀντίτιμον τῶν βιβλίων μου ποὺ ἐπώλησε στὸ Λονδῖνον, πρὸ διετίας ὁλοκλήρου. Ἐπὶ τοῦ παρόντος, κ. Φακήρη, χάριν ἀβροφροσύνης, περιοριζόμεθα νὰ σᾶς εἴπωμεν ὅτι καὶ ὁ μὴ σεβόμενος ἑαυτὸν ἔχει καθῆκον κοινωνικὸν νὰ σέβεται τὰ ἠθικὰ καὶ λοιπὰ συμφέροντα τῶν ὁμοίων του διὰ νὰ μὴ χάσῃ μὲ ἀπελπισίαν του τὸ συντηρητικὸν δικαίωμα τοῦ κοινοῦ σεβασμοῦ, ἄνευ τοῦ ὁποίου αἰσχύνεται νὰ ὑπάρχῃ ὁ ἔντιμος καὶ ἀξιοπρεπὴς χαρακτήρ. Εὐχόμεθα νὰ μὴ ἐπανέλθωμεν κατηγαγκασμένοι διὰ καταλληλοτέρων καὶ ἐναντίον τῶν ἀρχῶν μας ἐξηγήσεων».

Ἀλλὰ δὲν ἦταν ὁ Φακήρης ὁ μόνος κακοπληρωτὴς πελάτης τοῦ Συνοδινοῦ, ὁ ὁποῖος εἰς ἄλλο τροπάρι του εἰς τὸ «Φῶς» γράφει :

«Ἐ ! κὺρ Παναγιώτη Ἀντωνόπουλε, ὑπάλληλε εἰς Καλάμας, βλέπω ὅτι ἔχεις σκοπὸν νὰ μοῦ χωνεύσῃς τὰς εὐλογημένας ἐκείνας δραχμὰς τεσσαράκοντα ἑπτά, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἐξηνταβελώνη μου, αἰώνια θὰ ψάλλω τὸ μνημόσυνόν των διὰ νὰ ἀναφέρω τὸ τίμιον ὄνομά σου, ἀφοῦ ἔχεις τόσην ἐπιθυμίαν νὰ τὸ βλέπῃς τυπωμένον. Πείσθητι, κύριε τοκιστά, ὅτι δὲν γίνεται ὁ καυγᾶς διὰ 47 δραχμάς, ἀλλὰ διὰ νὰ σὲ τιμωρήσω, τόσον ἀναιδῶς ἐπιμένοντα εἰς τὸν ἄσημον καὶ ψωφοδεῆ σφετερισμόν των. Θὰ ἐπανέλθω πάντως εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον καὶ μέχρις οὗ σᾶς ξεκολλήσω τὰ ἀγαπητά σας, ἀλλὰ ξένα ἀργύρια».

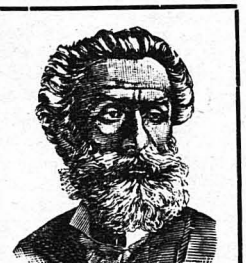

Ὁ ποιητὴς Παν. Συνοδινός

Ἡ ἀληθινὰ π ο ι η τ ι κ ὴ αὐτὴ ἐπιστολὴ τοῦ ποιητῆ ἐδημοσιεύθηκε εἰς ἀρκετὰ φύλλα τοῦ «Φωτός», ἔπειτα δὲ ἔπαψε. Νὰ ἀναγκάστηκε ὁ Καλαμαριανὸς νὰ πλήρωσε τὸ χρέος του ἢ νὰ βαρέθηκε ὁ Συνοδινὸς καὶ νὰ ἔπαψε τὸ ὑβρεολόγιο ; Δυστυχῶς θὰ μείνῃ μυστήριο γιὰ τὴν ἱστορία ἡ σπουδαία αὐτὴ γιὰ τὸ πορτοφόλι τοῦ «ἐθνικοῦ ποιητῆ» λεπτομέρεια.

Αὐτὰ γιὰ σήμερα. Ἄλλοτε περισσότερα, ἀγαπητοὶ ἀναγνῶσται τοῦ «Μπουκέτου».

(1) Γιὰ τὸν Σοφ. Καρύδη καὶ τὸ «Φῶς» ἔχουμε ξαναγράψει στὸ «Μπουκέτο» ἀρκετὰ πράγματα. Ἡ σημερινὲς ὅμως πληροφορίες εἶνε ἐντελῶς νέες καὶ ἄγνωστες.